

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. D. S., B. S. W.-P., J. M. Z., E. W., A.T.W.-B., D. H. W., I. L. P., A. S., M. P., A. M. P., W. P. P.

przeciwko Skarbowi Państwa - Starosty Powiatu Wysokie Mazowieckie
w Wysokiem Mazowieckiem., Wojewodzie Podlaskiemu w Białymstoku.

i Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi w Warszawie

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 maja 2022 r.,
zażalenia powodów E. W., I. P., M. P., A. P. , W. P. P. i A. S.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku

z dnia 15 października 2021 r., sygn. akt I ACa 2/21,

1) uchyla zaskarżone postanowienie w stosunku do E. W., I. L. P. i A. S. i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Białymstoku pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego, 2) oddala zażalenie w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku odrzucił skargę kasacyjną powodów E. W., I. P., A. S., M. P., A. P. i W. P. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 maja 2021 r. w sprawie o zapłatę. Sąd drugiej instancji wskazał, że powodowie wraz ze skargą

wnieśli o zwolnienie ich od opłat sądowych od tego środka zaskarżenia. Postanowieniem z dnia 17 września 2021 r. oddalono, oparte o art. 101 ust. 1 u.k.s.c., żądania powodów: I. P., A. S., M. P., A. P. i W. P. - w całości; a E. W. ponad 1.000 złotych.

Orzeczenie to doręczono ich pełnomocnikowi w dniu 29 września 2021 r. Braki fiskalne nie zostały uzupełnione w tygodniowym terminie oznaczonym w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., dlatego skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Od postanowienia z dnia 15 października 2021 r. powodowie wnieśli zażalenie, wskazując na naruszenie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zwolnienie od kosztów sądowych szczególne wsparcie Państwa dla osób, które ze względu na ich trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów sądowych bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Pomoc ta może być przyznana wyłącznie w sytuacji, gdy niemożność poniesienia kosztów postępowania, w całości lub w części, ma charakter obiektywny, na który strona nie ma realnego wpływu. Postępowanie sądowe jest bowiem co do zasady odpłatne i strona ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wcześniej poczynić oszczędności we własnych wydatkach, do granic zabezpieczenia koniecznych kosztów utrzymania siebie i rodziny. Dopiero gdyby tak poczynione oszczędności okazały się niewystarczające, sąd może zwolnić ją z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2016 r., II CZ 126/16, nie publ., z dnia 27 lipca 2016 r., V CZ 34/16, nie publ. z dnia 5 listopada 2021 r., II CZ 48/21, nie publ.).

Sąd Apelacyjny w stosunku do M. P., A. P. i W. P. trafnie zatem ocenił ich sytuację majątkową, stwierdzając, że są oni w stanie uiścić należne koszty sądowe, gdyż posiadali oszczędności w kwocie odpowiednio 3 356 886,50 złotych, 240 000 złotych i 147 536,31 złotych.

Zażalenie w tym zakresie podlegało oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Inaczej należy ocenić rozstrzygnięcie wobec pozostałych powodów E. W., I.P. i A. S..

Sąd Apelacyjny ztwierdził, że A. S. dysponował oszczędnościami i był w stanie uiścić 15 308 złotych tytułem opłaty sądowej, jednakże jednocześnie Sąd ten wskazał, że w ostatnim okresie powód poniósł stratę w wysokości 22 000 zł. Sąd Apelacyjny ograniczył się jednak do ustalenia przychodów jego działalności, ale nie rozważył natomiast należycie, jakie są jego stałe wydatki i jak ich wysokość wpływa na możliwość uiszczenia przez niego kosztów sądowych.

Przy ocenie stanu majątkowego I. P., Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania art. 101 ust. 1 u.k.s.c., stwierdzając, że jej dochody i męża pozwalały na pokrycie 7 654 złotych tytułem opłaty od skargi kasacyjnej, pomimo braku oszczędności. Sąd nie wziął natomiast pod uwagę jej comiesięcznych wydatków.

Natomiast powódka E. W., utrzymywała się z emerytury w wysokości 2 376 złotych miesięcznie. Jednocześnie wskazała, że comiesięczne utrzymanie pochłania 2 330 złotych. Trzeba też zważyć, że E. W. była już postanowieniem z dnia 27 lutego 2017 r. zwolniona częściowo od kosztów sądowych

Brak wszechstronnego rozważenia sytuacji majątkowej powodów E. W., I. P. i A. S. sprawia, iż przedwczesne było odrzucenie ich skargi kasacyjnej od wyroku z dnia 11 maja 2021 r. Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z powodu jej nieopłacenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

[as]